

DESCOPERIRI DE TIP PROTODRIDU LA BÎRLAD—CARTIERUL MUNTENI, JUD. VASLUI (1964)

NICOLETA CIUCĂ

IN ANUL 1964, cu ocazia unor lucrări agricole efectuate la grădina legumicolă din apropierea cartierului Munteni, situat în partea de nord a municipiului Bîrlad, au fost descoperite trei bordeie care după inventarul ceramic pot fi datate pentru secolele IX-X e.n. Bordeiele se aflau pe un grind de pe partea dreaptă a râului Bîrlad, la circa 150 m de la confluența râului Simila cu râul Bîrlad¹.

În cadrul lucrărilor amintite, într-una din gropile săpate spre a se scoate pământ afinat pentru răsaduri, muncitorii au descoperit fragmente ceramice provenind de la mai multe vase, bucăți de lipitură și câteva pietre de riu de dimensiuni mijlocii care au fost depozitate pe mal. Materialele scoase din groapă de muncitori au fost adunate de noi. Întrucât cantitatea de fragmente ceramice și restul materialelor indicau probabil existența unui bordei, s-a executat o taluzare a unuiu din maluri și s-a curățat fundul gropii.

S-a constatat astfel că este vorba de un bordei, care a fost distrus aproape în întregime prin lucrările amintite. În spre latura de vest a gropii, pe o suprafață de $0,40 \times 0,90$ m a mai fost surprinsă lipitură și pietre dispuse la o distanță de 0,30 m una de cealaltă. Pe lipitură se găsea puțină cenușă și câteva resturi de cărbune, toate provenind de la un cuptor a cărui boltă înaltă de 0,30 m a fost scobită în peretele de vest al bordeiului notat de noi B 1. Bordeiul are o adâncime de circa 1,40 m, celelalte dimensiuni nu au putut fi stabilite din cauza lucrărilor efectuate pe suprafața amintită.

La circa 60 m sud de groapa bordeiului 1, a fost săpată o groapă de circa 20 m lungime, 5 m lățime și 1,80 m adâncime pentru amenajarea unei sere. În malul de vest al gropii a fost surprins un alt bordei B 2, distrus mai mult de jumătate, tot cu vatră. Nu s-au putut stabili dimensiunile bordeiului deoarece a fost surprinsă în întregime numai latura de V—N—V a bordeiului lungă de 3 m iar adâncimea bordeiului a fost de 1,20 m. Se poate totuși presupune, în funcție de latura amintită, că bordeiul a fost orientat cu fața spre S—E. Pe podeaua bordeiului zăceau fragmente ceramice, un fragment de gardină, probabil de la o vatră și patru împungătoare de os (fig. 3/3). La numai 5—6 m de bordeiul 2, în malul de sud al serei, a apărut conturul unui nou bordei (notat B. 3). Latura de sud a bordeiului este lungă de 3 m, iar latura de est lungă de 2,70 m; această din urmă latură a fost deranjată pe o lungime de 1 m. Adâncimea bordeiului a fost de 1,50 m.

¹ Unele descoperiri de suprafață mai vechi din aceeași așezare au fost publicate în literatura de specialitate sub numele de *Simila* sau *Zorleni*. Vezi, Dan Gh. Teodor, *Unele probleme privind evoluția culturii materiale din Moldova în*

secolele VI—X, Carpica, 2, 1969, p. 257; Ghenuță Coian, *Cercetări arheologice cu privire la secolele V—XI în sudul Moldovei (Ștepa colinară Horincea-Elan-Prut)*, ArhMold, 6, 1969, p. 283.

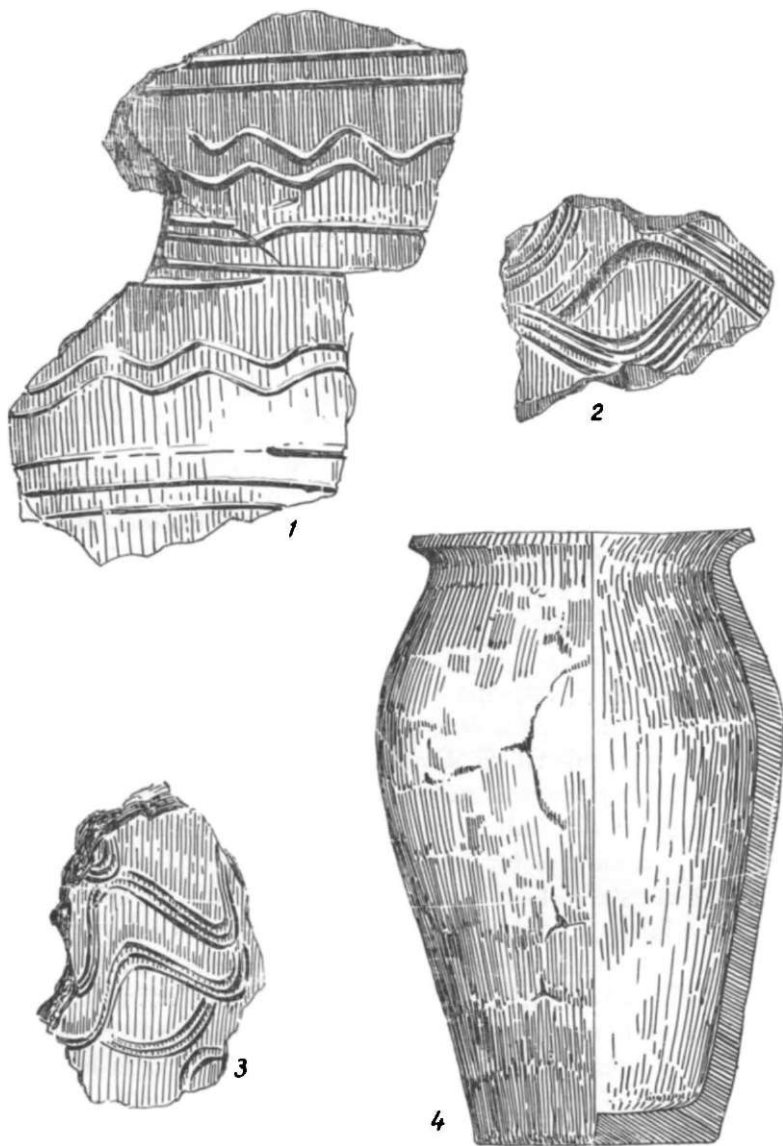

Fig. 1. -- Birlad. Cartierul Munteni. Ceramică din bordeiele 1, 2, 3,

Pământul alunecat a antrenat și un pietrar care se găsea în colțul de N—E al bordeiului, cu gura dispusă probabil spre sud. Pe latura de est a bordeiului s-au păstrat câteva pietre, unele deranjate de alunecarea terenului, iar altele nederanjate și care par să indice talpa în formă de potcoavă a pietrarului cu deschiderea spre sud, având în jurul lui câteva pietre. Pe podeaua bordeiului au apărut doar câteva fragmente ceramice.

Fragmentele ceramice din cele trei bordeie constituie principalul element de inventar care ne permite să le încadrăm în secolele IX-X e.n.

Ceramica a fost lucrată din argilă amestecată cu nisip și pietricele, lucrată pe o roată de mână cu învîrtiri destul de repezi. Fragmentele aparțin unor borcane fără toarte, cu fundul îngust, umerii mai mult sau mai puțin bombați (fig. 1/4), cu gîtul scund și buza răsfrîntă spre exterior; muchia lor este teșită sau rotunjită (fig. 2/1, 2; 3/1). Vasele sînt arse la roșu-cărmiziu,

cu pete negre. Decorul este executat prin incizie constând din linii orizontale (fig. 2/2 ; 3/2), linii în val (fig. 1, 2, 3 ; 3/1) sau benzi de linii în val alternând cu benzi de linii orizontale (fig. 1/1).

Avînd în vedere că nici unul din fragmentele descoperite nu reprezintă întreaga suprafață dintr-un vas, nu se poate preciza, în stadiul actual, dacă clementele ornamentale descrise erau dispuse numai pe partea superioară a vaselor sau coborau pînă spre fund cîm este cazul ceramicii de la Bogdănești-Fălciu (bordeiul 3) ² sau cea de la Dănești ³.

O încadrare cronologică și culturală a resturilor de cultură materială din cartierul Munteni poate fi făcută cu destul de multă certitudine pe baza descoperirilor similare de pe teritoriul Moldovei ⁴.

În lipsa unui element mai precis de datare, doar prezența speciilor ceramice amintite facilitează o încadrare cronologică mai sigură.

Astfel, ceramica lucrată la roata înceată, în care predomină tipul de „borcan” cu corpul mai mult sau mai puțin bombat, cu buza răsfrîntă, teșită sau rotunjită, cu un decor constînd din linii orizontale, vălurite sau linii orizontale alternînd cu linii vălurite, își găsește în ceea ce privește tehnica de lucru, formele ca și decorul analogii în Moldova, în ceramica din așezările de la Bogdănești ⁵, Banca ⁶, Dănești ⁷, Spinoasa ⁸, Murgeni ⁹ încadrate cronologic în secolele IX—X e.n.

În ceea ce privește tipul de locuință se poate preciza, avînd în vedere dimensiunile pe care le-am putut surprinde, că ele se înscriu în tipul de locuință semibordei de formă rectangulară, aproape pătrată locuință întîlnită frecvent în așezările din această perioadă ¹⁰.

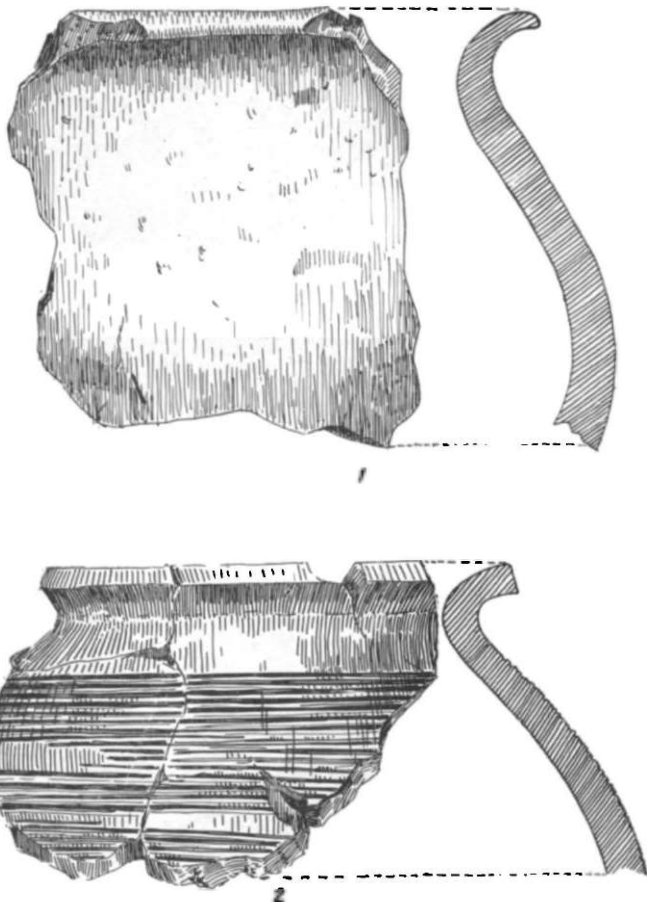

Fig. 2. — Birlad. Cartierul Munteni. Ceramică din bordeiul 1.

² N. Ciucă, V. Palade, Ghenuță Coman, *Bordeie de tip protodridu descoperite la Bogdănești-Fălciu*, MemAntiq, 2, 1970 (1972).

³ M. Petrescu-Dimbovița și Em. Zaharia, *Sondajul arheologic de la Dănești*, Materiale, 8, 1962, p. 53, fig. 7, 5.

⁴ M. Petrescu-Dimbovița, *Considerations sur le problème des périodes de la culture matérielle en Moldavie du Ve au Xe siècle*, RRH 2, 1967, 6, p. 191 și urm.; Dan Gh. Teodor, *Contribuții la cunoașterea culturii Dridu pe teritoriul Moldovei*, SCIV, 19, 1968, 2, p. 227 și urm.; Dan. Gh. Teodor, *op. cit.*, Carpica, 2, 1969, p. 253 și urm.; Ghenuță Coman, *Cercetări arheologice în sudul Moldovei cu privire la secolele V—XI*,

SCIV, 20, 1969, 2, p. 287 și urm.; Ghenuță Coman, *op. cit.*, ArhMold, 6, 1969, p. 277 și urm.; N. Ciucă, V. Palade, Ghenuță Coman, *op. cit.*, MemAntiq, 2, 1971.

⁵ N. Ciucă, V. Palade, Ghenuță Coman, *op. cit.*

⁶ N. Ciucă, *Un cuptor din secolul IX—X, descoperit la Banca* (in mss).

⁷ M. Petrescu-Dimbovița, *op. cit.*, Materiale 8, 1962, p. 53, fig. 7—8.

⁸ A. Nițu și D. Gh. Teodor, *Sondajul din așezarea prefeudală de la Spinoasa*, Materiale 5, 1959, p. 489, fig. 6.

⁹ Dan. Gh. Teodor, Carpica, 2, 1969, p. 283, fig. 25—26.

¹⁰ Idem, p. 258 și urm., fig. 6.

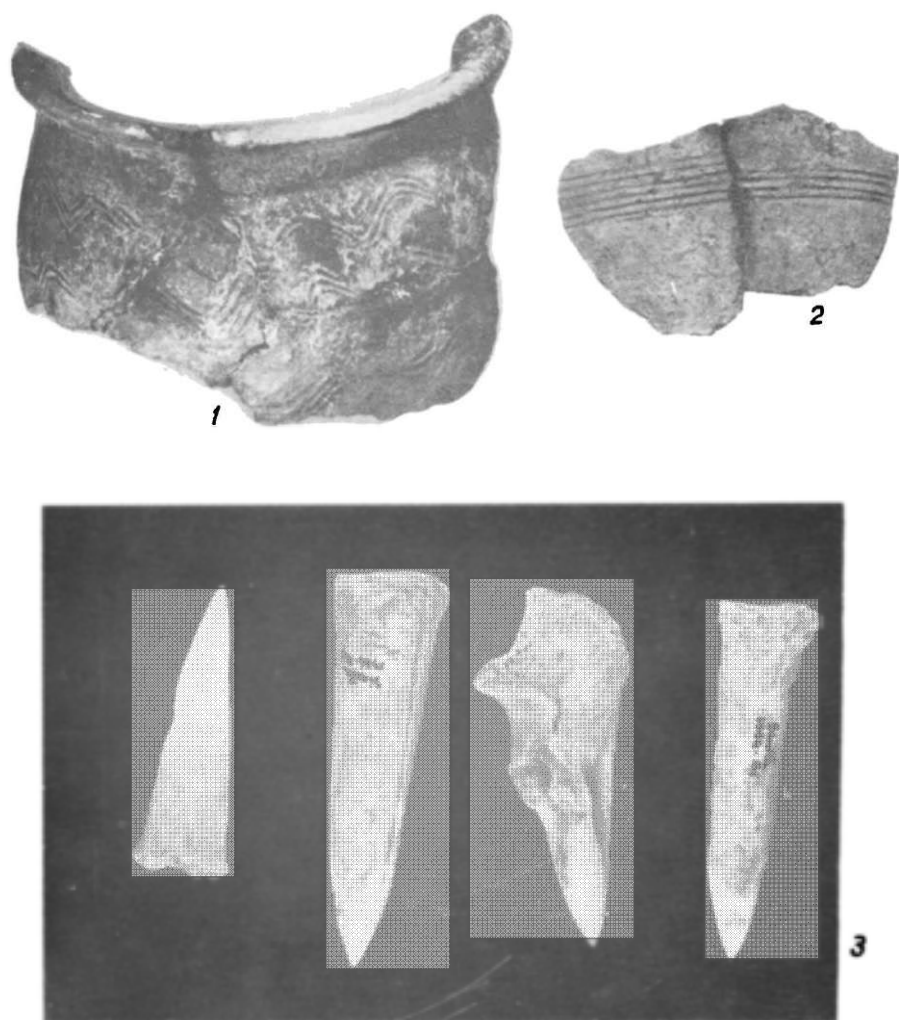

Fig. 3. Birlad. Cartierul Muntenii. Ceramică din bordeiele 2, 3 și împungătoare de os din bordeiul 3.

Ca instalații de foc, remarcăm cuptorul cotlonit în peretele de vest al bordeiului 2, care-și găsește analogii în descoperirile de la Spinoasa ¹¹, Dănești-Vaslui ¹²; pietrarul fără boltă, plasat în colțul de N-E, cu o arcuire în formă de potcoavă din bordeiul 3, prezentînd analogii cu cel de la Hlincea-Iași ¹³.

Pe baza analogiilor cu alte complexe din Moldova, putem conchide că descoperirile din cartierul Muntenii se încadrează în aspectul cultural Protodridu, îmbogățind cunoștințele noastre despre răspindirea acestor așezări și despre evoluția culturii materiale a populației autohtone din perioada de început a feudalismului.

¹¹ A. Nița, Em. Zaharia și Dan Gh. Teodor, *Sondajul de la Spinoasa-Erbiceni*, Materiale 6, 1959, p. 535.

riale, 8, 1962, p. 53.

¹³ Dan Gh. Teodor, *Carpica*, 2, 1969, p. 262

¹² M. Petrescu-Dumbovița și Em. Zaharia, *op. cit.*, Mate-

DÉCOUVERTES DE TYPE PROTODRIDU À BÎRLAD-LE QUARTIER MUNTENI, DÉP. DE VASLUI (1964)

RÉSUMÉ

Grâce aux travaux agricoles, exécutés dans la partie nord-ouest de Bîrlad, sur une des collines situées sur la rive droite de la rivière Bîrlad, ont été découvertes des restes d'habitations datant des IXe — Xe siècles.

À la suite d'un sondage de sauvegarde on a découvert trois huttes, plus ou moins détruites par les travaux mentionnés.

À l'intérieur des huttes ont été découvertes de la poterie en pâte grossière travaillée à la main et aussi de la poterie d'une pâte exécutée avec soin, travaillée au tour. Celle-ci est parfois sans ornements, d'autres fois elle présente des bandes de lignes ondulées, des lignes horizontales ou bien des lignes ondulées alternant avec des lignes horizontales, à la manière spécifique de la poterie du type Protodridu de Moldavie. Dans deux huttes il y avait des installations de chauffage-four en pierres (B₃) ou four creusé dans la paroi de l'habitation (B₁).

Les éléments décoratifs de la poterie ainsi que la technique de construction des habitations et des installations de chauffage, nous permettent d'attribuer les trois huttes à l'aspect culturel Protodridu.

EXPLICATIONS DES FIGURES

Fig. 1. — Bîrlad. Quartier Munteni. Céramique provenant des huttes n°s 1, 2, 3.

Fig. 2. — Bîrlad. Quartier Munteni. Céramique provenant de la hutte n° 1.

Fig. 3. — Bîrlad. Quartier Munteni. Céramique provenant des huttes n°s 2 et 3 et aiguilles d'os provenant de la hutte n° 3.